

Modrú oblohu!

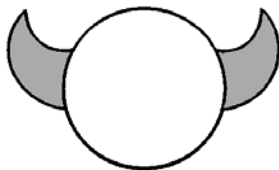
Informácie združenia MANOKI; číslo 4, ročník 1.

Jánska dolina

Na základe rozprávania Migisioho o táborisku, ktoré patrilo woodcrafterom, sa členovia kmeňa Wappacomo Minal rozhodli nájsť toto miesto a zistiť kto je jeho terajším užívateľom. Počas Veľkonočných sviatkov sme strávili štyri nádherné dni v Jánskej a Demänovskej doline.

Miesto, na ktorom v štyridsiatych a začiatkom päťdesiatych rokov stávali tee-pee sme podľa fotografií našli pomerne ľahko, ale jeho terajším vzhľadom sme boli šokovaní. Potok na sútoku dolín je spútaný umelým korytom, nevkusnosť našich chatárov asi ani netreba spomínať, nad skalou Kancel, woodcraftermi nazvanou Rysia skala, kde sa konali pow-wow holorub.

Po návrate do Bratislavy sme poslali list na Obecný úrad v Liptovskom Jáne so žiadosťou o informáciu o stave miest, ktoré snáď patrili Lige. Prišli aj odpovede, najskôr telefonická, neskôr aj dve písomné. Starosta obce sa od pamätníkov dozvedel, že kedysi tam skutočne táborili "Indiáni", ale podľa všetkého vraj pozemok bol prenajatý od členov združenia komposesorátu Bielo-Marušová v Liptovskom Jáne. Koncom mája sme dostali aj dopis od predsedu obnoveného združenia majiteľov komposesorátu s informáciou o vývoji vlastníckych práv územia, o ktoré sa zaujímate. V roku

1928 kúpili lesy od Jozefa Szent-Iványho a odvtedy lesy nezmenili majiteľa (len v roku 1956 im komunistický štát vzal užívateľské právo). Takže na pravom brehu potoka Bielo sme asi pozemky vlastníť nemohli.

Zaujímavou je ponuka dr. Halušku (predsedu združenia), že na základe sympatií k nášmu hnutiu by nám umožnili táboriť na ich pozemku za určité protihodnoty vo forme fyzickej práce v lese. To už je však otázkou ďalšieho jednanja.

Čotokva

Čotokva 22. - 24. mája
- ako som ju videla ja.

Zišli sme sa v hojnom počte (68) účastníkov v prekrásnom prostredí - údolí Čierneho bociana. Pocity, s ktorými sme prichádzali boli rôzne, zato do tábora sme vpadli v sobotu ráno do nálady pracovnej. Tábor bol postavený pomerne rýchlo, a tak Wanblitanka zahájil fajkovým obradom lesnú školu. A nielen obradom... Ešte aj čímisi, čo by som nazvala výchovným príhovorom o zdravení sa. Avšak ani po jeho príhovore mi nie je jasné, či sa u Indiánov a u woodcrafterov zdravia prvé ženy, alebo sú ženy zdravené.

Doobeda nás čakal pestrý (i keď pre niektorých nie veľmi lákavý) prog-

ram. Náčelníci obiehali od jedného "skúšateľa" k druhému a poväčšine úspešne plnili si "to, čo má náčelník vedieť". Čo sa im nepodarilo splniť, budú mať ešte šancu na ligovom sneme.

Po obede (a väčšinou i po kúpeli v neďalekom potoku) nás čakala prírodovedná vychádzka s výkladom "ako chodiť a vidieť v prírode", atletika, rozprávanie o fajkovom obrade a obrade iníti a nakoniec pre mnohých i inítee v praxi. Ostatní si mohli medzitým pripraviť budúce pokrmu, ktoré sa potom v hĺbinách zeme varili. Popri tom všetkom sa ešte pripravoval večerný snem. Ešte než bol zahájený, ochutnali sme jedlo varené bez nádob. V súvislosti s ním ma napadá jedna smutná vec: niektorým sa neušlo. Hoci do spoločného prispeli, lenže nepočuli, keď sa bubnovalo a tak prišli neskoro...

Na sneme boli okrem iných pasovaní na lesné tituly aj naši: EDO (Wapacomo Minal) na Sagamora a DODO (Ďaleká cesta) na Veľkého Sagamora.

Blahoželáme.

Rozprúdila sa diskusia, spočiatku veľmi váhavo. Neskôr, hádam bude vhodné slovo, trošku prudká, až som mala miestami pochybnosti o malebnosti jednania diskutujúcich. Nadobudla som dojem, že chápanie významu slova wocraft sa u jednotlivých diskutujúcich dosť odlišuje. Určite, je to dosť ťažké vyjadrovať svoje pocity slovami, ale miestami som nemohla uveriť vlastným ušiam.

Vznikla tu akási opozícia "proti tvrdej indiánskej línii". V lige zrejme "vyvstala" potreba aj iných smerov a ciest, než je indiánština. Potencionálni pocestní, uberajúci sa touto cestou (alebo týmito cestami?), však pôsobili nejednotne. Videlo sa mi, že aby diskusia, ktorá vznikla mala konštruktívnejší priebeh, bolo by nutné, aby sa títo jednotlivci ne-

jakým spôsobom spojili, dohodli, ujasnili si, že či ich teda ozaj dačo spája. Aby mohli pred ostatnými vystúpiť a predstriet' akúsi svoju koncepciu, cestu, či už ako to nazvať. Mohlo by to byť zaujímavé, možno by sa vyjadřila aj tá mlčiaca zvyšná časť.

Vysvetľilo sa aj to, že prečo sa nám nedostal do rúk Bizóni vietor. Tapi-na odstúpila z funkcie šéfredaktora B.V. Nový šéfredaktor sa hľadá. Zatiaľ to prebral Logan a sľúbil, že v najbližších dňoch jedno číslo vyjde.

Skončilo sa kus po polnoci, keď už hrozilo, že snemujúci pomaly poodpadávajú a zaspia posediačky. Ani modlitba kmeňa Omaha neumlčala nasadených červičkov v hlave, a tak sa v teepee ešte diskutovalo zamotaní v dekách, spacákoch...

Na druhý deň sa záujemcovia o tanec a spev venovali milostnej piesni Derej a kráľičiemu tancu. Boli sme tiež oboznámení z Kustovou výzvou. Pobalili sme tábor a rozišli sa do rôznych končín odovzdávať svojim súkmeňovcom nadobudnuté skúsenosti a dojmy.

Monča

Letné tábory

Podrobnú informáciu o letných táboroch kmeňov lesnej múdrosti na Slovensku prinesieme v septembrovom čísle Modrej oblohy.

Veríme, že v dohľadnej dobe dostaneme od všetkých kmeňov zaujímavé správy o ich letnej aktivite.

Faktúra z obchodnej komory

Neviem akým zázrakom, ale prišla nám faktúra zo Slovenskej obchodnej

komory, aby sme zaplatili členský príspevok za 1. polrok vo výške 4000,- korún. Keď som si porátal, koľko nás je v združení, vyšlo mi, že každý z nás by mal zaplatiť niekomu koho ani nepoznáme a je nám úplne zbytočný, okolo 100 korún. Nie sme si vedomí nášho záujmu o členstvo v uvedenej organizácii a tak sme faktúru vrátili, ale ak by niekto z členov združenia mal záujem o platenie ...

Dotácia

Po návrate z nášho letného tábora som našiel v schránke oznámenie o uložení doporučenej zásielky na pošte, ktorou bola dlho očakávaná správa o "poukázani finančných prostriedkov" na základe projektu prihláseného do konkurzu vyhláseného Ministerstvom školstva mládeže a telovýchovy Slovenskej republiky. Náš projekt si síce kládol vysoké ciele a im boli primerané aj finančné požiadavky, ale ani výsledná suma prideľaná ministerstvom nie je pre naše združenie zanedbateľná. Dostali sme 52.000 korún, ktoré sú určené do troch oblastí: 30.000 na vydávanie *Modrej oblohy* a prvého slovenského prekladu *Zvitku brezovej kôry*, 10.000 na cestovné náklady a 12.000 na materiálové náklady.

Tieto peniaze je nutné vyúčtovať Ministerstvu ihneď po ukončení projektom plánovaných akcií, najneskôr do konca tohto roku, inak ich bude treba vrátiť.

Nesmú sa použiť na iné veci, ako sú uvedené v projekte, ktorý sme odovzdali. O ich rozdelení rozhodne náčelníctvo združenia na svojom stretnutí po skončení prázdnin.

"Doporučené čítanie"

Hovoríť o doporučenom či nebudaj povinnom čítaní pre dospelých ľudí je takmer smiešne, ale myslím, že je vhodné upozorniť na niektoré zaujímavé knižky, ktoré sa objavili v kníhkupectvách v poslednom období.

Predovšetkým treba upozorniť na slovenský preklad krásnych myšlienok *Ralpha Walda Emersona*, ktoré vyšli vo vydavateľstve *Slovenský spisovateľ* pod názvom *Eseje*. Nájdete tam veľa krásnych myšlienok nielen o prírode. Zrejme už všetci viete o tom, že v češtine vyšiel *Thoreauv Walden*, ktorý predbehol hľadáním spôsobu života v súlade s prírodou svoju dobu o mnoho rokov.

Svadby

Prajeme všetkým woodcrafterom (a nie je ich málo - v každom kmeni na Slovensku aspoň jeden pár), ktorí sa rozhodli v tomto horúcom lete vstúpiť do stavu manželského, aby mali neustále modrú oblohu nad hlavami i v myšliach, ...

Výzva všetkým

Vydávanie *Modrej oblohy* a písanie príspevkov je zatiaľ stále dielom malej skupinky ľudí. Aby sme boli skutočne "hlasom" woodcrafterov na Slovensku, je treba, aby sa zapojilo čo najviac prispievateľov.

Vyšlo: 21 August, 1992
Adresa "redakcie" bulletinu pre vnútornú potrebu združenia Manoki:
Edo Stloukal, Stavbárska 36/205b, 821 07 Bratislava

1. pokračovanie prekladu článku **FIREMAKING** od **Warrena Hawka Boughtona**

Toto vyhýbanie sa moderným spôsobom založenia ohňa nebolo samozrejme bez úžitku. Vyvolalo u mňa väčší záujem o poznávanie alternatívnych materiálov a techník, ktoré ma naopak viedli k výskumu poznatkov z prvej ruky a osobných vyprávani davných bádateľov, hraničiarov a stopárov, aby som objavil, kdekolvek to je možné, ich metódy zakladania ohňa. Verím, že tieto metódy spolu s niektorými skromnými objavmi alebo znovuobjaveniami ktoré som urobil ja, sú hodné zaznamenania, aby si ich mohli prečítať a použiť dnešní horskí muži a iní podobní pútnici divočinou. Nech robíte čokoľvek, v žiadnej inej publikácii nenájdete obsažnejšiu zbierku techník zakladania ohňa.

Hľadanie spoľahlivej dokumentácie rôznych metodík zakladania ohňa je ťažká a časovo náročná úloha, a ak prijmeme pozorovania bez ich vyskúšania, smerujeme k trvalej nekonceptnosti, ktorá dávno viedla do kráľovstva folklóru a sú cestou ku klamlivým záverom. Ken Carsten, vedúci Katedry archeológie kentuckej Murrayovej štátnej univerzity, mi pomáhal pri hľadaní spoľahlivého referenčného materiálu. Už tu bol nedostatok takéhoto materiálu. Pri jednom mojom nájazde do brečtanom potiahnutých hál povedal: "Vieš, žasnem nad nedostatkom spoľahlivej dokumentácie primitívnych metód zakladania ohňa v archeologickej literatúre". A je to pravda. Dôkazom sú zmienky o technike zakladania ohňa, kde nenájdete podrobnosti, akými sú fyzické rozmery dieľov alebo spoľahlivá informácia o druhu dreva použitého na ich konštrukciu.

A prečo by mal niekto chcieť poznať tieto veci? - z mnohých dôvodov: možno máte radi pocit skutočnej histórie; alebo môžete byť zvedaví, či viete alebo neviete robiť niektoré veci tak, ako to robili naši predkovia; alebo môžete byť zberateľmi tajuplných poznatkov. S najväčšou pravdepodobnosťou sa však zaoberáte praktickejším hľadiskom prežitia. Niekedy niekde môže nastať kombinácia okolností, keď vhodná metóda zakladania ohňa vám pomôže zachrániť si život a možno aj životy iných. A úplne nakoniec, môžete byť ušetrení nepohodlnej noci v lesoch. Jednou z najefektívnejších ciest chytenia hodenej iskry z kremeňa a ocele je použitie práchnivého organického materiálu. Dnes je takmer bez výnimky používaná bavlnená látka, ale pred 200 rokmi bolo ako prvoradý materiál na strelné práchno a práchnivú látku používané plátno z ľanu - bolo menej nákladné a vhodnejšie na oba účely ako bavlna. Na okrajoch civilizácie boli bez pochyb na zakladanie ohňa objavené a používané aj iné materiály.

V starej literatúre nie je rozdiel medzi práchnivým plátnom a inými typmi práchna (trúdu). Budeme sa držať definície v prvom vydaní Noah Websterovho slovníka z roku 1806, toho istého roku, keď sa vrátili kapitáni Lewis a Clark a ich "partia dobrodruhov" z ďalekého západu. Úplná definícia v prvom americkom slovníku je: Trúd (tinder) - spálené plátno, ktoré ľahko drží oheň. Podľa definície potom termín "tinder" môže byť vhodne použitý nielen na práchnivú látku, ale aj na mnoho ďalších horľavín, ako suchá tráva, rozdrvená kôra, páperie z pálky, huby, atď., ktoré môžu alebo nemusia chytiť iskru hodenú z kremeňa a ocele.

... Ďalšie pokračovanie (3. diel) nabadúce